

Särskilt yttrande till utredningen för en ny jakt- och viltvårdsmyndighet (LI 2023:06)

den 7 mars 2025

Till

Susanna Löfgren, särskild utredare
Anna Aspegren, huvudsekreterare

Från

Johan Varenius, deltagare expertgruppen

Inledning

Inledningsvis vill jag rikta ett stort tack till utredningen som har arbetet mycket strukturerat, involverat expertgruppen på ett generöst sätt genom ett stort antal möten, delgivit handlingar i god tid innan möten, avsatt tid vid möten för diskussioner och inspel samt integrerat inlämnade underlag och synpunkter i utredningen på ett balanserat sätt.

Utredningen har sammanfattat och tydliggjort området som direktivet omfattar på ett tydligt sätt och tagit hänsyn till pågående parallella processer av betydelse.

Undertecknad inlämnar härmed ett särskilt yttrande avseende två områden som är centrala i utredningen. Den ena är bedömningen av fördelar och risker avseende flytt av tillståndshandläggning av jakt- och sportskyttevapen från Polisen till en ny jakt- och viltvårdsmyndighet. Det andra är balansen i den nya jakt- och viltmyndighetens, samt andra berörda myndigheters, avvägningar mellan viltförvaltningens tre grundprinciper och föreslagen portalparagraf att *bevara, bruka* och *begränsa*.

Uppdraget att se över hanteringen av vapentillstånd

Enligt direktivet ska utredningen analysera och föreslå förändringar i ansvaret för hantering av vapentillstånd. Vidare framgår i direktivet att riksdagen har under den förra mandatperioden, efter motioner från de nuvarande regerings- och samarbetspartierna, riktat flera tillkännagivanden till regeringen om att ansvaret för vapentillståndsärenden bör överföras från Polismyndigheten till en ny tillståndsmyndighet.

Enligt justitieutskottet kan det ifrågasättas om vapentillståndsärenden är en sådan uppgift som Polis-myndigheten är bäst lämpad att ansvara för. En överföring av ansvaret kan också, enligt utskottet, avlasta en redan ansträngd Polismyndighet. Mot denna bakgrund anser utskottet att tillståndsverksamheten för vapenlicensärenden bör flyttas från Polismyndigheten till en ny myndighet för jaktfrågor och viltförvaltning.

Det framgår även att regeringen anser att det är viktigare än någonsin att Polismyndigheten fokuserar på sitt kärnuppdrag och att arbetsuppgifterna renodlas. Därför har regeringspartierna och Sverigedemokraterna enats om att en utredning ska föreslå en ny jakt- och viltvårdsmyndighet som tar över licensprövningen från Polismyndigheten.

Med bakgrund av detta tolkar jag att regeringens vilja är att tillståndshandläggning av jakt- och sportskyttevapen flyttas till en ny jakt- och viltmyndighet.

Nedan framställs samlade argument med fördelarna att tillståndshandläggning av jakt- och sportskyttevapen flyttas till en ny jakt- och viltmyndighet.

Skäl till flytt av tillståndshandläggning av jakt- och sportskyttevapen

1. Justitieutskottet anser inte att handläggning vapentillstånd är en polisiär fråga.
2. Handläggning av civila vapen är inte en prioriterad fråga hos Polisen och det har sedan 2009 framförts klagomål på Polisens hantering. En myndighet som har vapentillståndshandläggning som en majoritetsarbetsuppgift kommer prioritera den arbetsuppgiften högt vilket bidrar till en effektiv och välskött handläggning.
3. Det finns inte nackdelar med centraliserad handläggning, tvärtom. Det finns redan idag hos flera myndigheter, bla. Migrationsverket. Vid en nyligen genomförd utredning för effektiv hantering av EU-medel föreslås dessutom att centraliseras ska genomföras av effektiviseringsskäl från länsstyrelserna till Jordbruksverket.
4. Regeringen tillsatte en utredning som har haft som uppdrag att göra en översyn av mindre myndigheter. Utredningen är en del i att statsförvaltningen är organiserad på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Enligt utredningen finns det i flera fall potential för samordningsvinster genom bland annat hopslagning av myndigheter.

Med bakgrund av detta förbättras förutsättningar för en ny jakt- och viltmyndighet om den har fler arbetsuppgifter och fler medarbetare vilket motiverar flytt av vapenhanläggning till den nya myndigheten.

5. Enligt utredningen har Polisen de senaste åren kortat sina handläggningstider, dock med bakgrund av en tillfällig ekonomisk förstärkning på 50 miljoner tom 2024. Hur handläggningen kommer att påverkas när inte denna förstärkning finns kvar är oklart, men sannolikt negativt.
6. Utredningen problematiserar och i vissa delar överskattar risker och negativa konsekvenser vid flytt av handläggning av vapentillstånd. Idag handlägger civilanställda vapentillstånd hos Polisen och risker för läckage av känsliga uppgifter är därmed lika stora eller små även hos polisen.
7. Det är kostnadseffektivt med en större myndighet vilket motiverar flytt av vapentillståndshanteringen.

8. Argument framförs att det skulle bli en obalans mellan arbetsuppgifter på den nya myndigheten om flytt av tillståndshandläggning av jakt- och sportskyttevapen genomförs. Jag delar inte den uppfattningen då det uppskattningsvis skulle vara ca 85 personer för handläggning av vapentillstånd och ca 60 personer för arbete med rena viltfrågor.
9. Olika arbetsuppgifter på en myndighet är inget ovanligt. Du jobbar även inom viltfrågorna med olika ärenden som kräver olika kompetenser tex CITES, stora rovdjur, klövvilt, mm.
10. Behov av anpassade vapen och tillåtna hjälpmedel för ett bedriva jakten utifrån nuvarande och förändrade behov har ökat och är stor. Därför är det särskilt värdefullt att kompetens kring jaktens genomförande och handläggning av vapentillstånd finns samlat hos samma myndighet för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig handläggning som kan möjliggöra en effektiv och säker jakt.

Balans mellan helhetsperspektiven bevara, bruka och begränsa

Utredningen föreslår att jakt- och viltvårdsmyndigheten huvudsakliga uppgift inom viltförvaltningen ska vara att balansera de tre helhetsperspektiven bevara, bruka och begränsa. Det förslås vara 1 § i förordningen till myndighetens instruktion.

Det är mycket viktigt och positivt att utredningen föreslår att myndighetens arbete ska utgå och balanseras utifrån dessa tre perspektiv. Det är en förutsättning för en långsiktig och hållbar viltförvaltning i balans mellan intressen och värden, både ekonomiska och biologiska.

Dock är det, genomgående i samtliga kapital i utredningen, en tydlig obalans mellan dessa tre perspektiv, med en tydlig övervikt och betoning av att begränsa viltets negativa påverkan framför att bruka och bevara.

Alla tre perspektiv är lika viktiga och ska balanseras mot varandra i genomförandet av viltförvaltningen, både hos privata aktörer och myndigheter. För att kunna göra det på ett rättvisande sätt så måste samtliga parter ha tydliga instruktioner om att alla tre perspektiv är lika viktiga och ha tillgång till faktabaserade underlag för att fatta välgrundade beslut.

Utredningen föreslår att en utökad formell samverkan med ett antal andra myndigheter inom viltförvaltningen vilket är mycket positivt. Dock föreslår utredningen att den samverkan endast ska omfatta samarbete avseende förebygga och begränsa skada, men inte att samverka kring åtgärder som främjar bevara och bruka. Detta skapar en obalans i både förslaget till den nya jakt- och viltmyndighetens uppdrag och fokus, men även de andra föreslagna myndigheternas uppdrag och roll i att stödja den nya myndigheten i sitt arbete.

Jag föreslår därför att i de delar där samverkan med andra myndigheter och aktörer föreslås ska samverkan utgå ifrån och innehålla samtliga tre perspektiv på ett tydligt sätt.

Vidare anser jag att utredningen generellt behöver se över och omformulera de delar där *begränsa skada* särskilt uttalas för att få en bättre balans mellan de grundläggande tre perspektiven i viltförvaltningen.